

บัญชีเกี่ยวกับ การซื้อขายสินค้ากับต่างประเทศ และสาขาต่างประเทศ

(Foreign purchase & Sales and Foreign Branches Accounting)

โดย ศจ. ไพบุลย์ สุวรรณโพธิ์ศรี - คณบดี คณะการบัญชี มธบ.

การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Foreign Exchange)

การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีความสำคัญ และเกี่ยวข้องกับกิจการธนาคารพาณิชย์ที่ทำการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ ตลอดจนทั้งองค์การธุรกิจที่ทำการส่งสินค้าเข้ามาหรือส่งออกไปยังต่างประเทศ (Business concerns exporting and importing merchandise) การลงทุนในต่างประเทศ (foreign investments) การเปิดสาขาในต่างประเทศ (foreign branches or subsidiaries) หรือกิจการอื่นใดที่ทำการเกี่ยวข้องกับการรับเงินและส่งเงินไปมาระหว่างประเทศ

ในด้านบัญชีการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศจะเข้ามาเกี่ยวข้องในเมื่อกิจการแห่งนั้นได้มีการค้าขายกับต่างประเทศหรือมีสาขาเปิดขึ้นในต่างประเทศ หรือได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศหรือต้องชำระหนี้สินเป็นเงินตราต่างประเทศ แต่ในสมุดบัญชีของกิจการแห่งนั้น ๆ จะต้องบันทึกรายการเป็นเงินตราในประเทศที่ตนดำเนินกิจการ เช่น พ่อค้าในประเทศไทยส่งซื้อสินค้าจากสหรัฐอเมริกาจะต้องชำระหนี้ให้พ่อค้าสหรัฐอเมริกาเป็นเงินเหรียญดอลลาร์ วิธีชำระก็คือไปขอซื้อดราฟท์จากธนาคารเป็นเงินเหรียญดอลลาร์ส่งไป การซื้อดราฟท์พ่อค้าไทยจะต้องจ่ายเงินบาทซื้อตามอัตราแลกเปลี่ยนเงินในวันซื้อซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนเงินนี้ปกติจะไม่คงที่ มีขึ้นลงอยู่ตลอดเวลา หรือพ่อค้าอังกฤษซื้อสินค้าจากพ่อค้าไทยอาจจะตกลงชำระค่าสินค้าให้เป็นเงินบาท โดยพ่อค้าอังกฤษไปซื้อดราฟท์จากธนาคารใดธนาคารหนึ่งในเมืองอังกฤษเป็นเงินบาทส่งมาให้พ่อค้าไทยตามจำนวนที่จะต้องชำระ การซื้อดราฟท์เป็นเงินบาทส่งมา พ่อค้าอังกฤษก็ต้องจ่ายเงินปอนด์สเตอร์ลิงซื้อตามอัตราแลกเปลี่ยนในวันนั้น ๆ

อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (Exchange Rate) เป็นเรื่องวัดมูลค่าเงินตราของประเทศหนึ่งกับอีกประเทศหนึ่ง เช่น หนึ่งเหรียญดอลลาร์อเมริกันมีค่าเท่ากับเงินไทยกี่บาทหรือเงินตราของไทยหนึ่งบาทมีค่าเท่ากับเงินฝรั่งเศสที่ฝรั่งเศสตั้งนี้ เป็นต้น

ก่อน พ.ศ. 2457 (ค.ศ. 1914) ค่าของเงินตราสำหรับประเทศอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในโลกนี้ยึดถือหลักมาตรฐานทองคำ (Gold Standard) คือหน่วยของเงินตรา (monetary unit) ที่ทำขึ้นได้ใช้เทียบค่ากับทองคำ (เช่น

ตามกฎหมาย Gold Standard Act, 1900 ของสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดหน่วยของเงินตราหนึ่งเหรียญดอลลาร์ทองคำ จะต้องประกอบด้วยทองคำบริสุทธิ์ 90% มีจำนวน 25.8 แกรนส์ ราคาตลาดของทองคำกำหนดไว้ 1 เอนส์เท่ากับ 20.67 เหรียญดอลลาร์ สำหรับในประเทศไทย ตาม พ.ร.บ. เงินตรา พ.ศ. 2471 กำหนดเงินหนึ่งบาทมีค่าเท่ากับ 0.06567 กรัมทองคำบริสุทธิ์ ใน พ.ศ. 2484 เปลี่ยนเป็นเงินหนึ่งบาทเท่ากับ 0.32637 กรัมทองคำบริสุทธิ์ และมาใน พ.ศ. 2485 กำหนดอัตราหนึ่งบาทเท่ากับ 0.25934 กรัมทองคำบริสุทธิ์) นอกจากนี้รัฐกำหนดว่าทองคำ แต่เพียงอย่างเดียวที่จะใช้เป็นมาตรฐานการแลกเปลี่ยน และให้สิทธิประชาชนมีเสรีภาพที่จะทำเงินเหรียญทองคำได้ ทั้งให้สิทธินำเข้าหรือส่งออกไปชำระหนี้กับต่างประเทศได้โดยเสรี การชำระหนี้ด้วยเหรียญทองคำทำได้โดยไม่จำกัดจำนวนส่วนเหรียญโลหะประเภทอื่นยอมให้ใช้เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนได้เพียงส่วนน้อยและชำระหนี้ได้ภายในจำนวนจำกัด แม้ในเวลาต่อมารัฐจะได้มีการพัฒนาการพิมพ์ธนบัตรออกมาใช้แทนเหรียญทองคำ เพราะทองคำมีหมุนเวียนน้อยลง ทั้งไม่สะดวกในการพกติดตัวไปมาเพื่อชำระหนี้ และค่าใช้จ่ายในการทำเหรียญทองคำก็สูงกว่าพิมพ์ธนบัตรและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ และการชำระหนี้ต่างประเทศก็มีปริมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ ทุก ๆ ปี ซึ่งเดิมชำระกันด้วยทองคำ ประกอบกับการได้มาซึ่งทองคำของแต่ละประเทศมีน้อยลงและยากยิ่งขึ้น รัฐจึงพิมพ์ธนบัตรออกมาใช้แทนเหรียญทองคำ แต่ก็มีเงื่อนไขว่าให้ประชาชนมีสิทธินำไปขึ้นหรือเปลี่ยนเป็นทองคำได้ตามอัตราที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนยอมรับเอาธนบัตรที่รัฐออกมาเพื่อใช้หมุนเวียนชำระหนี้สินหรือเป็นสื่อกลางของการแลกเปลี่ยนต่อไป

เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 เกือบแทบทุกประเทศยกเว้นสหรัฐอเมริกาได้เลิกยึดถือหลักมาตรฐานทองคำ แต่ก็ได้กลับหันมาใช้กันใหม่อีกหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อมาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในปี พ.ศ. 2472-2476 (ค.ศ. 1929-1933) ทำให้ประเทศต่าง ๆ พบภาวะวิกฤตในด้านการเงินการเศรษฐกิจตลอดทั้งปัญหารายจ่ายของรัฐเพิ่มมากยิ่งขึ้นทุก ๆ ปี ปัญหาความว่างงานมีเป็นจำนวนมาก และอื่น ๆ จึงทำให้ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งสหรัฐอเมริกา เลิกยึดถือหลักมาตรฐานทองคำ หันมาใช้มาตรฐานเงินกระดาษแทน

อนึ่งสำหรับมาตรฐานทองคำ (gold Standard) ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปยังได้กำหนดวิธีปฏิบัติและหลักเกณฑ์แตกต่างออกไปบ้าง ซึ่งอาจแยกเรียกชื่อสรุปเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ 4 ประเภท คือ

(1) **The Gold Coin Standard** มีหลักเกณฑ์วางไว้ดังที่กล่าวข้างต้น

(2) **The Gold Bullion Standard** แตกต่างจากวิธี The gold coin Standard ที่สำคัญคือ มีกฎหมายกำหนดขีดขั้นของการใช้เหรียญทองคำชำระหนี้ทั้งในด้านของรัฐและเอกชนไว้ และกำหนดหลักเกณฑ์ที่จะเลิกใช้เหรียญทองคำเพื่อหมุนเวียนชำระหนี้ตลอดกำหนดจำนวนที่จะนำมาขึ้นเป็นทองคำได้ไว้ ประชาชนไม่มีเสรีภาพในการทำเหรียญทองคำหรือนำเข้าและส่งออกต่างประเทศ เช่น The Gold Coin Standard

(3) **The Managed Gold Bullion Standard** ในแต่ละหน่วยของเงินตราจะกำหนดจำนวนของแร่ทองคำที่หมุนค่าไว้โดยแน่นอน แต่ไม่สามารถที่จะใช้หมุนเวียนได้โดยทั่วไป ฉะนั้นจึงไม่มี free gold market ตัวอย่างเช่น ในสหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมาย The Gold Reserve Act of 1934 ให้อำนาจรัฐบาลที่จะลดเนื้อทองคำในการผลิตเหรียญดอลลาร์ลงเพื่อกระตุ้นให้วงการธุรกิจมีความหวังจากการขึ้นราคาสินค้าเนื่องจากค่าของเงินตราลดต่ำลง

(4) **The Gold Exchange Standard** ตามหลักมาตรฐานแลกเปลี่ยนอาศัยทองคำนี้มีวิธีการเหมือนกับระบบ Gold Coin and Gold Bullion Standards แต่ลักษณะที่เด่นตามระบบนี้ซึ่งแตกต่างจาก 2 ระบบก็คือ ธนบัตรสามารถที่จะนำไปขึ้นเป็น gold draft ซึ่งออกโดยธนาคารต่างประเทศ ในประเทศที่ใช้ gold coin or bullion standard ได้ และตราฟัดังกล่าวนี้สามารถนำไปขึ้นเป็นทองคำในประเทศนั้น ๆ ได้ด้วยวิธีการตามระบบนี้มีหลักการโดยสรุปคือ.-

(ก) แม้ว่าภายในประเทศจะมีเหรียญหรือธนบัตรหมุนเวียน แต่ก็ได้ออกกฎหมายกำหนดค่าของเงินเหรียญและธนบัตรนั้นเป็นทองคำ และรัฐยอมรับแลกธนบัตรกับทองคำตามราคาที่กำหนดไว้เป็นการตายตัวแน่นอน และการกำหนดค่าของเงินก็เป็นไปตามส่วนสัมพันธ์ของอัตราแลกเปลี่ยนกับเงินตราของประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน

(ข) รัฐจะนำทองคำจำนวนหนึ่งไปฝากไว้ในต่างประเทศ เพื่อเป็นประกันในการชำระหนี้ระหว่างประเทศ เมื่อชำระหนี้ระหว่างประเทศก็จะหักโอนบัญชีผ่านทางธนาคาร ผลต่างก็จะชำระให้ซึ่งกันและกันเป็นทองคำที่ฝากไว้

(ค) แม้จะมีเงินเหรียญใช้ภายในประเทศก็เป็นเพียงหน่วยของการแลกเปลี่ยนย่อย ๆ เท่านั้น สำหรับการชำระหนี้ระหว่างประเทศใช้ทองคำเป็นหลักและจำเป็นที่รัฐจะต้องมีทองคำเป็นทุนสำรองไปฝากไว้ในประเทศที่เป็นเจ้าหนี้หรือค้าขายติดต่อกัน

ระบบ Gold Exchange Standard ในภาคเอเชีย ได้นำมาใช้ประเทศแรก คืออินเดีย และต่อมาฟิลิปปินส์ ในราวต้นศตวรรษที่ 20 และแพร่หลายในประเทศเอเชียตะวันออกในเวลาต่อมา

มาตราเงินแต่อย่างเดียว (Silver Standards)

ประเทศที่ใช้มาตราเงินมีหลักเกณฑ์วางไว้โดยสรุปดังนี้ :- รัฐอนุญาตให้มีเสรีภาพในการทำเงินตราโดยใช้เงินเท่านั้น และสามารถที่จะนำออกไปหรือนำเข้ามาในประเทศได้โดยเสรี และเหรียญเงินสามารถใช้ชำระหนี้ได้โดยไม่จำกัดจำนวน ธนบัตรของธนาคารรัฐยินยอมให้นำมาขึ้นเป็นเงินได้ตามอัตราที่กำหนดไว้ เงินจึงใช้เป็นมาตรฐานการแลกเปลี่ยนและถ้าประเทศต่าง ๆ นิยมและใช้ Silver Standards ก็สามารถใช้แลกเปลี่ยนและวัดค่าของราคาเงินตราซึ่งกันและกันได้เช่นเดียวกับ Gold Standard

ปัจจุบันนี้มาตราเงินไม่มีความสำคัญ ประเทศอังกฤษซึ่งเคยเป็นผู้นำในด้านอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมมาก่อนในสมัยศตวรรษที่ 18 และ 19 ก็เลิกใช้มาตราเงินในปลายศตวรรษที่ 18

มาตราเงินตราที่ใช้โลหะ 2 ชนิด (Bimetallic Standard)

ตามมาตราเงินประเภทนี้ได้แก่การใช้ทองและเงินเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยนโดยกฎหมายกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเงินและทองไว้คงที่ ธนบัตรจะนำมาขึ้นเป็นเงินหรือทองคำก็ได้แล้วแต่ความต้องการของธนาคารที่ได้ออกธนบัตรไป ระบบนี้นำมาใช้ในยุโรปและอเมริกา เมื่อต้นศตวรรษที่ 19 บัดนี้ได้เลิกใช้ไปแล้ว มาตราเงินตราประเภทนี้พอสรุปหลักได้ดังนี้

(ก) เสรีภาพในการทำเงินตรามีเฉพาะเงินเหรียญเท่านั้น ซึ่งต่างกับวิธี Gold or Silver Standard

(ข) อำนาจการชำระหนี้ได้โดยไม่จำกัดคงใช้ได้เฉพาะทองคำ ส่วนเงินกำหนดขอบเขตไว้โดยแน่นอน

(ค) กฎหมายกำหนดค่าความสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนเงินและทองไว้แน่นอน

(ง) การชำระหนี้ระหว่างประเทศ เงินไม่สามารถนำมาชำระได้เหมือนกับระบบใช้ Gold or Silver Standard

การที่ประเทศต่าง ๆ ได้ใช้มาตรา Bimetallic Standard ก็เพราะเงินทุนสำรองทองคำมีไม่พอ การชำระหนี้ภายในประเทศจึงต้องอาศัยเงิน และการนำธนบัตรไปขึ้นเงินกับธนาคารก็ต้องอาศัยเงินเช่นกัน สำหรับเหตุผลที่

ระบบมาตราโลหะ 2 ชนิด เสื่อมก็เนื่องจากแร่เงินมีมากขึ้น ทำให้การเทียบค่าสัมพันธ์ของโลหะทั้ง 2 ยุ่งยากเพราะราคาของแร่เงินเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และตามกฎหมายของ “Gresham’s Law” ที่ว่า “เงินเลวไล่เงินดีออกจากวงการใช้หมุนเวียน cheaper money drives dearer money out of circulation (out of the country), or bad money drives out good money.” ประเทศต่าง ๆ จึงหันกลับไปใช้ Gold Standard แทน

มาตราเงินกระดาษ (Paper Standard)

เนื่องจากการใช้มาตราทองคำจำกัดการผลิตเงินตราออกมามากเกินไปในการดำเนินงานด้านอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม เพราะรัฐจะเพิ่มเงินตราขึ้นมาได้ จะต้องมีการสำรองทองคำเพิ่มขึ้นด้วย ทั้งนี้เพื่อรักษาค่าของเงินตราให้สัมพันธ์กับเงินทุนสำรองทองคำที่มีอยู่ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการขยายตัวของอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมอย่างมากที่ต้องการเงินมาใช้จ่ายในการลงทุน และเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ในแง่ของรัฐเองก็มีค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงประเทศ และป้องกันประเทศเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี ตลอดในภาวะสงครามรัฐจำเป็นต้องใช้เงินมากหลายเท่าของภาวะปกติ ประเทศต่าง ๆ จึงต้องละทิ้งหลักมาตราทองคำ หันมาใช้มาตราเงินกระดาษแทน

การใช้ธนบัตรหรือกระดาษเงินมีมาแต่โบราณกาล เช่นในประเทศจีน แต่เพิ่งนิยมแพร่หลายในต้นศตวรรษที่ 19 ธนบัตรมีคุณลักษณะพิเศษ คือ

- 1) เป็นเอกสารใช้แทนเงินตราตามจำนวนที่กำหนดไว้ในธนบัตรนั้น สามารถขนได้ง่ายและพกติดตัวไปมาได้สะดวกกว่าเงินตราที่เป็นโลหะเพราะเบา
- 2) เป็นเครื่องหมายแสดงจำนวนของสินเชื่อโดยเฉพาะเจาะจง (ของรัฐหรือธนาคารซึ่งเป็นผู้ออกพันธบัตร)
- 3) ออกโดยรัฐ (หรือรัฐบาลมอบอำนาจให้ธนาคารชาติออกแทน) เพื่อให้ใช้หมุนเวียนในท้องตลาด สามารถชำระหนี้สินได้ตามจำนวนที่ระบุไว้ในธนบัตรนั้น ๆ โดยประชาชนยอมรับและเชื่อถือในเครดิตของรัฐที่เป็นผู้กำกับประกันโดยปริยาย

สำหรับสาเหตุที่ใช้แร่เงินและแร่ทองเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน เพราะแร่ทั้ง 2 มีลักษณะพิเศษและคุณค่าสูงกว่าสินค้านั้น เช่น

- (1) สะดวกในการขน แม้จำนวนน้อยแต่มีค่าหรือราคาในตัวมาก
- (2) มีความคงทน ทำลายหรือบุบสลายยาก
- (3) มีราคาไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็เหมือนกัน
- (4) ยากแก่การปลอมแปลง
- (5) ค่าคงตัวตามส่วนเมื่อแบ่งแยก

ในบางประเทศแทนที่จะใช้เงินหรือทองเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน แต่โดยความจำเป็นไม่มีเงินหรือทองคำมากพอที่จะใช้เป็นทุนสำรองเงินตรา ได้หันมาใช้ของอื่นเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน อาจเป็นปากเปล่าหรือเครดิต หรือแรงงานก็ได้ตามทฤษฎีของ Dr. Scharcht ในเยอรมันนี่ เป็นต้น

ที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับระบบเงินตราของประเทศต่าง ๆ ที่วิวัฒนาการมาตามลำดับก็เพื่อให้เห็นว่าค่าของเงินตราในประเทศต่าง ๆ ซึ่งใช้เป็นสื่อกลางของการแลกเปลี่ยนชำระหนี้สินค้า สิ่งของและบริการนั้น อาจใช้ระบบแตกต่างกัน และมีส่วนโยงเกี่ยวพันไปถึงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ซึ่งจะพิจารณาต่อไป

อัตราแลกเปลี่ยนเงินสำหรับประเทศที่ใช้มาตราทองคำ (Foreign Exchange Rates Under A Gold Standard)

เอกชน องค์การธุรกิจและหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินกิจการค้าระหว่างประเทศ จะมีการชำระหนี้สินกันตลอดเวลาในระหว่างปีหนึ่ง ๆ ปกติการชำระหนี้มักจะชำระเป็นเงินตราของประเทศที่เป็นเจ้าหนี้เสมอ ฉะนั้น ปัญหาที่จะต้องพิจารณาคือค่าของเงินตราในประเทศเจ้าหนี้ที่ลูกหนี้จะต้องชำระให้แก่เจ้าหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดต้องชำระ จะเป็นจำนวนเงินมากน้อยสักเท่าใดในเมื่อนำมาคิดเป็นเงินตราของประเทศลูกหนี้ ซึ่งต้องอาศัยอัตราแลกเปลี่ยนเงินในวันที่จะชำระ และอัตรานี้ก็มีการขึ้นลงเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

มูลค่าการแลกเปลี่ยนเงินตรา (Mint par of Exchange)

การค้าระหว่างประเทศก่อน พ.ศ. 2473 (ค.ศ. 1930) ส่วนใหญ่ทำกันในประเทศที่ระบบการเงินอยู่ในมาตราทองคำ (Gold Standard) ซึ่งได้มีการกำหนดจำนวนทองคำที่จะต้องมียูในหน่วยของเงินตราทุกหน่วยที่แตกต่างกันไว้โดยแน่นอน ฉะนั้น การเปรียบเทียบค่าของเงินตราหน่วยต่าง ๆ ระหว่างประเทศหนึ่งกับอีกประเทศหนึ่งสามารถทำได้โดยเทียบเนื้อทองคำที่มีอยู่ในหน่วยของเงินตรานั้น ๆ เป็นหลัก ฉะนั้น Mint par of Exchange ตามระบบมาตราทองคำก็คืออัตราส่วนน้ำหนักของแร่ทองคำบริสุทธิ์ที่มีอยู่ในหน่วยเงินตราของประเทศทั้งสอง (the ratio between the weights of the pure metal in the monetary units of two nations) ยกตัวอย่างเช่นก่อนวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2477 (ค.ศ. 1934) ทั้งประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ยังอยู่ในระบบมาตราทองคำ เงินปอนด์ทองคำของอังกฤษหนึ่งปอนด์มีทองคำบริสุทธิ์หนัก 113.0016 เกรนส์ และหนึ่งเหรียญดอลลาร์สหรัฐอเมริกามีทองคำบริสุทธิ์หนัก 23.22 เกรนส์ เพราะฉะนั้นมูลค่าแลกเปลี่ยน (Mint par of Exchange) ระหว่างเงินตราอังกฤษกับสหรัฐอเมริกาคือ หนึ่งปอนด์ทองคำอังกฤษมีค่าเท่ากับ

$$\frac{113.0016}{23.22} = 4.8665 \text{ เหรียญดอลลาร์สหรัฐอเมริกา}$$

Gold points อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศที่ใช้ระบบมาตราทองคำอาจจะเคลื่อนไหวสูงหรือต่ำกว่ามูลค่าที่เทียบกันได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความต้องการเงินตราเพื่อชำระหนี้ระหว่างประเทศมีจำนวนมากหรือน้อยกว่าจำนวนหนี้ที่จะต้องชำระ นอกจากนี้สาเหตุที่ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนสูงขึ้นก็เกี่ยวกับค่าขนส่งทองคำออกไปชำระหนี้ต่างประเทศซึ่งในจำนวนนี้จะรวมทั้งค่าหีบห่อบรรจุทองคำ ค่าขนส่งน้ำหนักทองคำ ค่าเบี้ยประกันภัยในการขนส่ง รวมทั้งการสูญเสียรายได้ที่เป็นดอกเบี้ย และกำไรที่ธนาคารควรจะได้รับเนื่องจากต้องส่งทองคำออกไปชำระหนี้ (ปกติการชำระหนี้ระหว่างประเทศกระทำโดยผ่านทางธนาคารภายในประเทศกับธนาคารต่างประเทศ) ตัวอย่างเช่นในกรณีเงินปอนด์ของอังกฤษ ก่อน พ.ศ. 2474 (ค.ศ. 1931) มีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังกล่าวเกิดขึ้นรวมกันคิดเป็นเงินเหรียญดอลลาร์ประมาณ 0.0225 เหรียญดอลลาร์ เพราะฉะนั้นอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในระยะนั้น ในเมื่อมีความต้องการเงินปอนด์อังกฤษมากเพื่อชำระหนี้ สหรัฐอเมริกาจะต้องซื้อเงินปอนด์อังกฤษหนึ่งปอนด์เท่ากับ 4.8890 เหรียญดอลลาร์โดยสหรัฐอเมริกาจะต้องชำระด้วยทองคำ ในด้านสหรัฐอเมริกาอัตราที่เรียกว่าจุดทองคำออก (The Gold Export Point) และตรงกันข้าม เมื่อทางอังกฤษต้องการเงินเหรียญดอลลาร์มากขึ้นเพื่อชำระหนี้ให้พ่อค้าอเมริกัน เงินปอนด์ก็จะลดค่าลงมาเท่ากับมูลค่าแลกเปลี่ยน (Mint par of Exchange) คือเท่ากับ 4.8665 เหรียญดอลลาร์ ในกรณีนี้ทองคำก็จะถูกขนเข้าสหรัฐอเมริกา และในด้านสหรัฐอเมริกาอัตรา

4.8665 เหรียญดอลลาร์นี้ถือว่าเป็นจุดทองคำเข้า (The Gold Import Point)

อย่างไรก็ดี การขนทองเข้าออกระหว่างประเทศจะมีผลปรับอัตราแลกเปลี่ยนไม่ให้เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงขึ้นลงมากนักไปในตัว และจะลดปริมาณการขนส่งทองคำลงไปได้ในที่สุด เนื่องจากการขนทองออกไปจะลดความต้องการเงินตราต่างประเทศลงให้มีจำนวนเท่ากับเงินตราต่างประเทศที่มีสนองความต้องการภายในประเทศตลอดทั้งการที่ประเทศต่าง ๆ ได้มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการค้าในการส่งสินค้าเข้าหรือออกการตั้งกำแพงภาษีสินค้าเข้าออกก็จะทำให้การค้าระหว่างประเทศต้องลดน้อยลง ตลอดจนวงการค้ามีการใช้เครดิตมากขึ้น สิ่งเหล่านี้จะเป็นผลทำให้การขนส่งทองคำเข้าออกเพื่อชำระหนี้ในจำนวนที่แตกต่างกันให้ลดน้อยลงไปได้ และผลจะทำให้มี International Equilibrium

อัตราแลกเปลี่ยนเงินสำหรับประเทศที่ใช้ระบบมาตรากระดาษ (Foreign Exchange Rates Under a Paper Standard)

เมื่อประเทศต่าง ๆ ได้เลิกใช้ระบบมาตราทองคำ เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในปี ค.ศ. 1929-1933 การกำหนดค่าของเงินตราไม่ได้ใช้ mint par of exchange แต่หันมาใช้ Purchasing Power Parity คืออัตราแลกเปลี่ยนเงินถูกกำหนดขึ้นโดยใช้เทียบมูลค่าอำนาจซื้อแทน ตัวอย่างเช่นมูลค่าแลกเปลี่ยนเงินของอังกฤษกับสหรัฐอเมริกาตามระบบมาตราทองคำหนึ่งปอนด์เท่ากับ 4.8665 เหรียญดอลลาร์ เมื่อมาใช้ระบบมาตรากระดาษ ค่าของเงินหนึ่งเหรียญดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ควรเทียบเป็นเงินปอนด์อังกฤษสักเท่าใด สมมติว่าไม่มีการควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (No exchange Control) ก็ขึ้นอยู่กับราคาของสินค้าในอังกฤษและสหรัฐอเมริกาว่าดัชนีราคา (Price index) เป็นอย่างไร สมมติว่าดัชนีราคาสินค้าทั่วไปในอังกฤษเท่ากับ 100 ขณะที่ดัชนีราคาสินค้าอย่างเดียวกันในสหรัฐอเมริกาเท่ากับ 50 เพราะฉะนั้น ค่าของเงินอังกฤษเมื่อเทียบกับเงินเหรียญดอลลาร์สหรัฐอเมริกาลดลง 50% เพื่อชดเชยระดับราคาสินค้าที่สูงขึ้นในอังกฤษ คืออำนาจซื้อของเงินปอนด์อังกฤษหนึ่งปอนด์จะมีค่าเท่ากับ 2.433825 เหรียญดอลลาร์ ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนนี้เทียบอำนาจซื้อของเงินปอนด์และเงินเหรียญดอลลาร์ทั้งในประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาก็จะเหมือนกัน กำหนดโดยใช้หลักดังนี้

$$\frac{\text{Price index Number of the United States} \times \$ 4.8665}{\text{Price index Number of England}}$$

Price index Number of England

อัตราแลกเปลี่ยนที่สูงกว่าระดับนี้จะไม่กระตุ้นให้พ่อค้าอเมริกันซื้อสินค้าจากอังกฤษแต่จะกระตุ้นพ่อค้าอังกฤษให้ซื้อสินค้าจากพ่อค้าอเมริกัน และผลสุดท้ายก็จะก่อให้เกิดอัตราแลกเปลี่ยนเงินปอนด์ลงมาให้เท่ากับมูลค่าอำนาจซื้อ (Purchasing Parity) ต่อไป

ประเภทของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและการชำระหนี้ (Types of Foreign Exchange Rates and Claims)

การชำระหนี้เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ ปกติจะชำระกันเป็นเงินตราของประเทศเจ้าหนี้ โดยลูกหนี้จะไปขอซื้อเงินตราของประเทศเจ้าหนี้จากธนาคารในประเทศของตนเพื่อส่งไปชำระให้เจ้าหนี้ในต่างประเทศ

ธนาคารพาณิชย์ปกติจะมีเงินตราของประเทศต่าง ๆ ฝากไว้ในธนาคารต่างประเทศนั้น ๆ เช่นธนาคาร ก. ในประเทศไทยจะมีเงินดอลลาร์ฝากไว้กับธนาคาร ข. ในสหรัฐอเมริกา เมื่อพ่อค้าไทยสั่งซื้อสินค้าจากพ่อค้า

ในสหรัฐอเมริกาสมมุติ 5,000 เหรียญดอลลาร์ฟอค่าไทยก็จะไปซื้อดราฟท์จากธนาคาร ก.เป็นเงิน 5,000 เหรียญดอลลาร์ ส่งจ่ายที่ธนาคาร ข.ในนามฟอค่าอเมริกันเป็นผู้รับเงินตามอัตราแลกเปลี่ยนในวันนั้น ๆ แล้วส่งดราฟท์ไปให้ฟอค่าอเมริกัน เมื่อฟอค่าอเมริกันได้รับดราฟท์จากฟอค่าไทยส่งไป ก็จะนำไปขึ้นเงินจากธนาคาร ข.ในสหรัฐอเมริกาต่อไป ธนาคาร ข.ก็จะหักบัญชีเงินฝากของธนาคาร ก.ลง 5,000 เหรียญดอลลาร์ เพื่อจ่ายให้ฟอค่าอเมริกันตามคำสั่งในดราฟท์

ประเภทอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (The Types of Foreign Exchange Rates)

ที่มีการซื้อขายกันในทางปฏิบัติสามารถแยกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

Free Rate เป็นอัตราที่ซื้อขายกันในห้องตลาดการเงินโดยเสรี ทางรัฐบาลไม่ได้เข้าไปควบคุม อัตราดังกล่าวนี้จะกำหนดขึ้นโดยธนาคารหรือตลาดการเงินเช่นธนาคารขายเงินตราต่างประเทศอัตรามักจะสูงกว่าอัตราที่ธนาคารรับซื้อ สำหรับจำนวนที่แตกต่างเป็นกำไรที่ธนาคารคิดเอา

Official Rate เป็นอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่รัฐบาลกำหนดขึ้นไว้ให้ซื้อและขายกัน คือเป็นอัตราทางราชการ

Spot Selling Rate เป็นอัตราแลกเปลี่ยนขายทันที เช่นธนาคารขายธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ต่างประเทศให้แก่ลูกค้าที่จะเดินทางไปต่างประเทศเพื่อนำติดตัวไปใช้จ่ายเล็ก ๆ น้อย ๆ ตามอัตราแลกเปลี่ยนในวันนั้น

Forward Rate เป็นอัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดไว้ในการซื้อหรือขายตัวเงินหรือดราฟท์ในเวลาข้างหน้า เมื่อส่งมอบ (for future delivery)

Sight Rate ดราฟท์หรือตัวเงินที่ธนาคารออกให้เมื่อผู้รับนำไปขึ้นเงินในวันใดก็จะชำระให้ตามอัตราแลกเปลี่ยนในวันนั้น

Cable Rate or Cable Transfers เป็นอัตราที่ธนาคารคิดเอาเนื่องจากได้โทรเลขสั่งให้ธนาคารตัวแทนในต่างประเทศจ่ายเงินให้กับผู้รับตามจำนวนที่ลูกค้าต้องการเป็นเงินตราของประเทศนั้น ๆ ซึ่งทำให้การชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ในต่างประเทศเร็วขึ้นกว่าการที่จะซื้อดราฟท์ส่งไปชำระ แต่อัตราที่ทางธนาคารคิดเอาจะสูงกว่าการซื้อดราฟท์ส่งไป

Time Rate เป็นอัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่กำหนดไว้ในตัวเงินหรือดราฟท์ที่มีกำหนดเวลาให้นำไปขึ้นเงินจากธนาคารได้

Market Rate เป็นอัตราที่ฟอค่ารับแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศทั่วไปซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศ ปกติอัตราซื้อหรือขายมักจะต่ำกว่าอัตรา The over-the-counter rate

Over-The-Counter Rate อัตราแลกเปลี่ยนซึ่งธนาคารหรือฟอค่ารับแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศรับซื้อหรือขายให้กับประชาชนทั่วไปในจำนวนไม่มากนัก

ในการชำระหนี้ระหว่างประเทศนอกจากจะชำระโดยซื้อดราฟท์จากธนาคารส่งไปหรือใช้ Cable Transfers ผ่านทางธนาคารแล้ว ยังมีการใช้ตั๋วแลกเงิน (Bills of Exchange) ซึ่งอาจเป็น Banker's bills; Commercial bills หรือเอกสารเครดิต (Letters of Credit) ก็แล้วแต่ความสะดวกของฟอค่าที่จะชำระหนี้สินระหว่างซึ่งกันและกัน

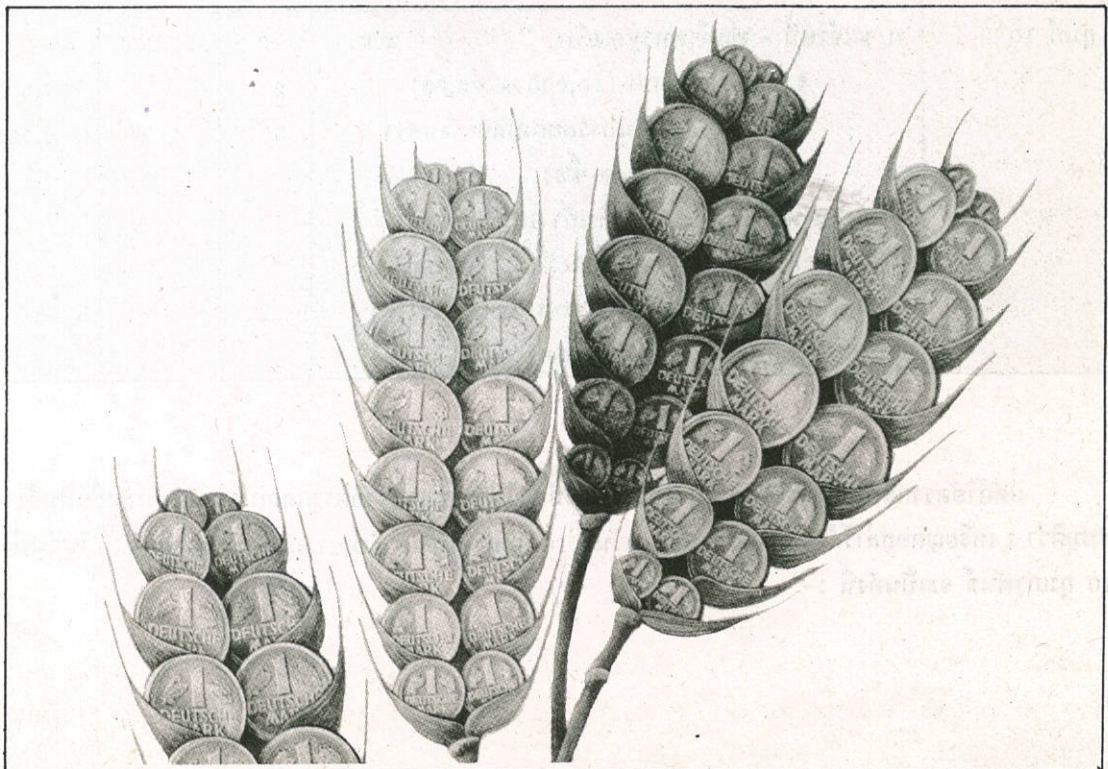
อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Exchange Rates)

อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศอาจกำหนดไว้โดยตรงหรือโดยอ้อมก็ได้แล้วแต่ประเทศจะนำมาใช้ในทางปฏิบัติ

การกำหนดไว้โดยตรง (Direct Quotations) คือ เงินตราต่างประเทศ 1 หน่วยจะแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราในประเทศได้เท่าใด ยกตัวอย่างเช่น สหรัฐอเมริกาได้กำหนดตามวิธีนี้ คือ เงินปอนด์อังกฤษ 1 ปอนด์แลกเปลี่ยนสหรัฐได้ 2.80 เหรียญดอลลาร์ และเงินฝรั่งเศส 1 ฟรังก์ส์ แลกได้ 20 เซ็นต์ สำหรับประเทศฝรั่งเศสก็ใช้วิธีกำหนดไว้โดยตรงคือ 1 ปอนด์อังกฤษ แลกได้ 14.00 ฟรังก์ส์ และ 1 เหรียญดอลลาร์สหรัฐอเมริกา แลกได้ 5 ฟรังก์ส์เป็นต้น สำหรับประเทศไทย ถ้าใช้วิธีนี้ ถ้าเทียบกับเงินสหรัฐอเมริกา ก็คือ 1 เหรียญดอลลาร์ จะแลกเปลี่ยนเป็นเงินไทยได้กี่บาท (ปัจจุบันธนาคารขายหนึ่ง เหรียญดอลลาร์ = 26.45 บาท)

การกำหนดไว้โดยอ้อม (Indirect Quotations) คือ กำหนดว่าเงินตราในประเทศ 1 หน่วย จะแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศได้เท่าใด ยกตัวอย่างเช่นเงินตราไทย 1 บาท จะแลกเปลี่ยนสหรัฐอเมริกาได้กี่เซ็นต์ หรือแลกเปลี่ยนอังกฤษได้กี่เพนนี สำหรับประเทศอังกฤษได้กำหนดการแลกเปลี่ยนเงินปอนด์เป็นเงินฝรั่งเศสและเงินสหรัฐอเมริกาไว้ โดยใช้วิธีอ้อม คือ 1 ปอนด์อังกฤษแลกเปลี่ยนฝรั่งเศสได้ 14.00 ฟรังก์ส์ และแลกเปลี่ยนสหรัฐอเมริกาได้ 2.80 เหรียญดอลลาร์ เป็นต้น

อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในท้องตลาดที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (Current Rates) มักจะมีหลายอัตราแตกต่างกันไปตามลักษณะของวิธีการที่นำมาใช้ เช่นอัตราแลกเปลี่ยนสำหรับการโอนเงินทางโทรเลขมักจะสูงกว่าเช็ค และอัตราสำหรับเช็คก็สูงกว่าตราฟัฟที่มีกำหนดเวลาขึ้นเงิน (Time draft) แต่ในด้านบัญชีขอแตกต่างดังกล่าวนี้ไม่ถือว่ามีความสำคัญเป็นพิเศษ

การสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศ (Foreign Purchases)

การสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศ ผู้ซื้อจะต้องตกลงกับผู้ขายให้แนชัดว่าจะชำระหนี้ค่าสินค้าเป็นเงินตราของประเทศผู้ขายหรือของประเทศผู้ซื้อ ตัวอย่างเช่น เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2529 พ่อค้าไทยในกรุงเทพฯ สั่งซื้อสินค้าจากพ่อค้าสหรัฐอเมริกาในกรุงนิวยอร์ก ราคาสินค้า 10,000 เหรียญดอลลาร์ ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนในวันที่ตั้งซื้อ 1 เหรียญดอลลาร์ เท่ากับ 27.00 บาท เมื่อพ่อค้าไทยได้รับสินค้ามาในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ ได้ซื้อครีฟท์จากธนาคารในกรุงเทพฯ ส่งไปชำระ สมมุติตกลงชำระเป็นเงินเหรียญดอลลาร์ของประเทศผู้ขาย อัตราแลกเปลี่ยนในวันที่ตั้งซื้อครีฟท์ 1 เหรียญดอลลาร์เท่ากับ 26.75 บาท การลงบัญชีในด้านพ่อค้าไทยผู้ซื้อจะเป็นดังนี้

เจอร์นัล

วันที่	ประเภทบัญชี	หน้า บ/ข	ด.น.	จ.น
2529 มกร 1	บ/ข ซื้อ จาก บ/ข เจ้าหนี้ - พ่อค้าสหรัฐอเมริกา (ตั้งซื้อสินค้าต่าง ๆ จากพ่อค้าสหรัฐอเมริกา ในกรุงนิวยอร์ก ราคารวม 10,000 เหรียญดอลลาร์ อัตราแลกเปลี่ยนในวันนี้ 1 เหรียญ เท่ากับ 27.00 บาท)	ด.น. 1 1	270,000	270,000
กุมภาพันธ์ 10	บ/ข เจ้าหนี้ - พ่อค้าสหรัฐอเมริกา จาก บ/ข เงินสด (10,000 × 26.75) จาก บ/ข กำไรในการแลกเปลี่ยนเงินตรา (หรือ บ/ข ซื้อ) (ซื้อตราฟรังก์ส่งไปชำระค่าซื้อสินค้า 10,000 เหรียญดอลลาร์ อัตราแลกเปลี่ยนวันนี้ 1 ดอลลาร์ = 26.75 บาท จ่ายเงินซื้อ 267,500 บาท มีกำไรใน การแลกเปลี่ยนเงินตรา 2,500 บาท)	ด.น. 2×3 2 3	270,000	267,500 2,500

แต่ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในวันซื้อตราฟัทส่งไปชำระสูงกว่าอัตราแลกเปลี่ยนในวันตั้งซื้อสินค้า สมมุติว่า 1 เหรียญดอลลาร์ต้องจ่ายเงินบาทซื้อในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ เท่ากับ 27.20 บาท การชำระหนี้ในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ จะเป็นดังนี้ :-

เจอร์นัล

วันที่	ประเภทบัญชี	หน้า บ/ข	ล.น.	จ.น.
2529	บ/ข เจ้าหนี้ – พ่อค้าสหรัฐอเมริกา	2	270,000	
กุมภาพันธ์ 10	บ/ข ขาดทุนในการแลกเปลี่ยนเงินตรา (หรือ บ/ข ซื้อ) จาก บ/ข เงินสด (10,000 × 27.20) (ซื้อตราฟรังก์ส่งไปชำระค่าสินค้า 10,000 เหรียญดอลลาร์ อัตราแลกเปลี่ยนวันนี้ หนึ่ง เหรียญดอลลาร์ = 27.20 บาท จ่ายเงินซื้อรวม 272,000 บาท ขาดทุนในการแลกเปลี่ยนเงินตรา 2,000 บาท)	3 2+3	2,000	272,000

ข้อสังเกต

(1) ถ้าการชำระหนี้ ชำระเป็นเงินตราของประเทศผู้ขาย ผู้ซื้อจะเป็นผู้ได้รับผลกำไรหรือขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนเงิน แต่ในด้านผู้ขายจะไม่กระทบกระเทือน เพราะได้รับชำระไปเต็มตามจำนวนที่ตกลงขายคือ 10,000 เหรียญดอลลาร์

แต่ถ้าตกลง ชำระหนี้เป็นเงินตราของประเทศผู้ซื้อ พ่อค้าไทยจะไม่ได้รับผลกระทบกระเทือนต่ออัตราแลกเปลี่ยนเงิน เพราะส่งเงินไปชำระเป็นเงินบาทเท่ากับอัตราในวันที่สั่งซื้อ คือ 270,000 บาท แต่พ่อค้าสหรัฐอเมริกา เมื่อได้รับตราฟรังก์จากพ่อค้าไทยส่งไปเป็นเงินบาท จะต้องนำไปขายให้ธนาคารในกรุงนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกาเพื่อเปลี่ยนเป็นเงินเหรียญดอลลาร์ ซึ่งอาจจะขายได้มากหรือน้อยกว่า 10,000 เหรียญดอลลาร์ แล้วแต่อัตราแลกเปลี่ยนเงินในวันที่ขายสินค้าคือ 1 มกราคม จะแตกต่างจากอัตราในวันที่ได้รับตราฟรังก์ส่งไปชำระเท่าใด ผลต่างจะเป็นกำไรหรือขาดทุนในการแลกเปลี่ยนเงินตราเกิดขึ้น (Profit or Loss on Exchange)

(2) แต่ถ้าพ่อค้าไทย (ผู้ซื้อ) ประสงค์ที่จะป้องกันการเสี่ยงภัย เนื่องจากการขาดทุนเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนเงิน เขาอาจจะซื้อเงินดอลลาร์ 10,000 เหรียญดอลลาร์ จากธนาคารในกรุงเทพฯ ในวันที่ 1 มกราคม โดยชำระเงินบาทเป็นค่าซื้อในอัตรา 27.00 บาท ต่อ 1 เหรียญดอลลาร์ แต่จะขอรับตราฟรังก์เป็นเงินเหรียญดอลลาร์ จากธนาคารในเมื่อถึงวันกำหนดต้องส่งเงินไปชำระให้พ่อค้าอเมริกัน คือ 10 กุมภาพันธ์ก็ได้ ก็เป็นการ buy future exchange on New York

การส่งสินค้าไปขายต่างประเทศ (Foreign Sales)

พ้อคำไทยขายสินค้าให้พ้อคำในต่างประเทศ อาจจะตกลงชำระค่าสินค้าเป็นเงินตราของประเทศผู้ขาย (เงินบาท) หรือชำระเป็นเงินตราของประเทศผู้ซื้อก็ได้ สมมุติว่าพ้อคำไทยที่กรุงเทพฯ ขายสินค้าให้พ้อคำอเมริกันในเมืองแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2528 ราคาสินค้า 270,000 บาท อัตราแลกเปลี่ยนเงินในวันนี้ 1 เหรียญดอลลาร์เท่ากับ 27.00 บาท หรือเป็นค่าสินค้าที่ขายเท่ากับ 10,000 เหรียญดอลลาร์ ตกลงชำระเป็นเงินเหรียญดอลลาร์ พ้อคำอเมริกันเมื่อได้รับสินค้าที่พ้อคำไทยส่งไปให้เรียบร้อยแล้ว ได้ส่งดราฟท์ จำนวน 10,000 เหรียญดอลลาร์ มาชำระให้ในวันที่ 25 มิถุนายน 2529 พ้อคำไทยนำดราฟท์ไปขึ้นเงินที่ธนาคาร อัตราแลกเปลี่ยนในวันนี้ 1 เหรียญดอลลาร์เท่ากับ 26.80 บาท พ้อคำไทยจะขาดทุนในการแลกเปลี่ยนเงิน 2,000 บาท การลงบัญชีในด้านพ้อคำไทยจะเป็นดังนี้.-

เจอร์รี่

วันที่	ประเภทบัญชี	หน้า บ/ข	ล.น.	จ.น.
2528 ม.ย. 1	บ/ข ลูกหนี้ – พ่อค้าสหรัฐอเมริกา จาก บ/ข ขาย (ขายสินค้าต่าง ๆ ให้พ่อค้าสหรัฐอเมริกาในเมือง กาลิฟอร์เนีย รวมเงิน 10,000 เหรียญดอลลาร์ อัตราแลกเปลี่ยนเงิน วันนี้ 1 เหรียญดอลลาร์ = 27.00 บาท ตามใบอินวอยส์ เลขที่ ...)	1 1	270,000	270,000
ม.ย. 25	บ/ข เงินสด (10,000 × 26.80) บ/ข ขาดทุนในการแลกเปลี่ยนเงิน (หรือ บ/ข ขาย) จาก บ/ข ลูกหนี้ – พ่อค้าสหรัฐอเมริกา (ได้รับเงินจากพ่อค้าสหรัฐอเมริกาชำระค่าขายสินค้าตาม ใบอินวอยส์เลขที่... จำนวน 10,000 เหรียญดอลลาร์ อัตราแลกเปลี่ยนเงินในวันนี้ 1 เหรียญดอลลาร์ = 26.80 บาท)	2 3 2+3	268,000 2,000	270,000

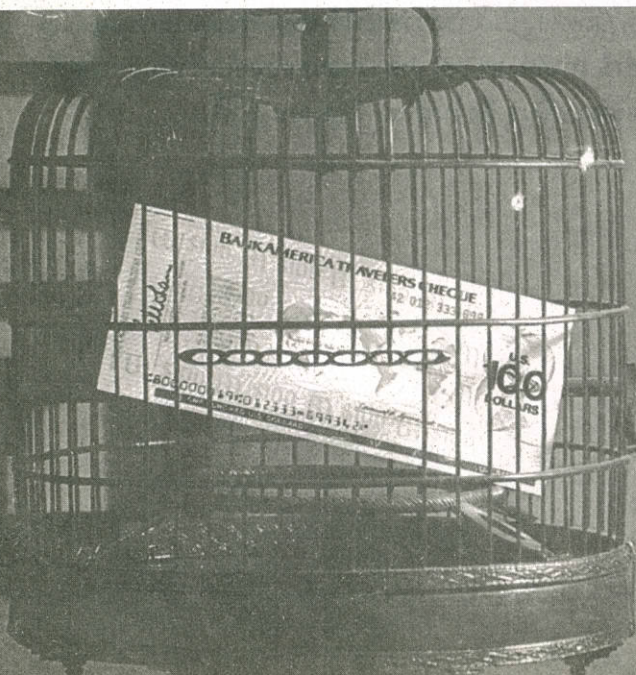
สาขาต่างประเทศ (Foreign Branches)

ในกรณีที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในประเทศหนึ่ง และไปเปิดสาขาขึ้นในต่างประเทศ เนื่องจากสาขาอยู่ห่างไกลกับสำนักงานใหญ่ สาขาจึงได้รับสิทธิให้ดำเนินกิจการซื้อขาย, เปิดบัญชีเงินฝาก, ถอน จากระนาการ และบันทึกรายการลงในสมุดบัญชี โดยมีอิสระอย่างเต็มที่ ตลอดทั้งทรัพย์สิน หนี้สินต่าง ๆ ก็บันทึกในนามของสาขาเอง เสมือนเป็นหน่วยงานอิสระแยกจากสำนักงานใหญ่ การจดทะเบียนจัดตั้งสาขาคือการดำเนินการของสาขา ก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศที่สาขาไปเปิดกิจการ จำนวนเงินที่บันทึกลงในสมุดบัญชีเกี่ยวกับรายการค้าต่าง ๆ สาขาก็จะใช้หน่วยเงินตราของประเทศนั้น ๆ แต่สินค้าส่วนใหญ่ทางสำนักงานใหญ่จะเป็นผู้ส่งไปให้ ทั้งนี้เพื่อระบายสินค้าของสำนักงานใหญ่ไปขายในต่างประเทศนั้น ๆ

เมื่อสาขางบบัญชีสิ้นงวดปีหนึ่ง ๆ ก็จะจัดทำบทดลอง บัญชีทำการค้า กำไรและขาดทุน ตลอดจนดุลและรายละเอียดสินค้าคงเหลือ, ลูกหนี้, เจ้าหนี้, และอื่น ๆ ที่สำนักงานใหญ่ต้องการทราบ ส่งมาให้สำนักงานใหญ่ เช่นเดียวกับสาขาภายในประเทศ แต่จำนวนเงินจะเป็นเงินตราของประเทศที่สาขที่ตั้งอยู่ ซึ่งทางสำนักงานใหญ่เมื่อได้รับสำเนาบทดลองของสาขามา ก็จะนำมาเปลี่ยนเป็นเงินตราของประเทศที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่เสียก่อน ซึ่งการเปลี่ยนก็จะมีผลกำไรหรือขาดทุนในการเปลี่ยนเงินตราเกิดขึ้น ต่อจากนั้นก็จัดหาผลกำไรและขาดทุนตลอดทั้งบทดลองของสาขาขึ้นโดยเป็นเงินตราของประเทศสำนักงานใหญ่ เพื่อจะได้นำผลกำไรหรือขาดทุนตลอดทรัพย์สินหนี้สินของสาขาที่อยู่ในต่างประเทศมารวมกับทางของสำนักงานใหญ่ เพื่อเสนอต่อผู้ถือหุ้นให้ทราบฐานะการเงินของบริษัททั้งหมดว่าเป็นอย่างไรต่อไป

สำหรับหลักในการลงบัญชีก็เหมือนกันกับสาขาในประเทศ เว้นแต่สาขาจะบันทึกเป็นเงินตราของประเทศที่สาขที่ตั้งอยู่ สำหรับเงินสดและสินค้าที่สาขาได้รับจากสำนักงานใหญ่ ส่งไปให้ก็จะใช้อัตราแลกเปลี่ยนในวันที่เกิดรายการนั้น ๆ ส่วนการตีราคาสินค้าส่งไปให้สาขาต่างประเทศ สำนักงานใหญ่จะตีราคาเท่าต้นทุน แต่ก็อาจจะแจ้งให้สาขาขายในราคาเท่านั้นเท่านี้ ซึ่งสูงกว่าต้นทุน เพื่อจะได้มีกำไรเหลือหลังจากหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของสาขาออกแล้ว

ต่อไปนี้เป็นหลักลงบัญชีทั้งในด้านสาขาต่างประเทศและสำนักงานใหญ่

รายการ	ในสมุดบัญชีของสำนักงานใหญ่ (ใช้เงินตราของประเทศไทย)			ในสมุดบัญชีของสาขา (ใช้เงินตราของประเทศไทย)		
	ประเภทบัญชี	ด.น.	จ.น.	ประเภทบัญชี	ด.น.	จ.น.
1) สำนักงานใหญ่ส่งเงินสดไปให้สาขาเพื่อเป็นทุนหมุนเวียน	Remittances to branch (ระบุสาขา) To Cash or Bank (ถ้าจ่ายเช็คหรือดริฟท์ส่งไป)	+		Cash or Bank (ถ้านำฝากธนาคาร) To Remittances from H.O.	+	+
2) สำนักงานใหญ่ส่งสินค้าไปให้สาขา (ราคากำหนด)	Branch...Current A/C To Shipments to Branch...	+	+	Shipments from H.O. To H.O. Current A/C	+	+
3) สาขาซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อหรือเงินสด	ไม่มีการลงบัญชี (เพราะไม่เกี่ยวกับสำนักงานใหญ่)	-	-	Purchases To Cash or Accounts Payable	+	+
4) สาขาขายสินค้าเป็นเงินเชื่อหรือเงินสด	ไม่มีการลงบัญชี	-	-	Cash or Accounts Receivable To Sales	+	+
5) สาขาชำระหนี้ให้เจ้าหนี้	ไม่มีการลงบัญชี	-	-	Accounts Payable To Cash or Bank (ถ้าจ่ายเช็ค)	+	+
6) สาขาได้รับเงินจากลูกหนี้ชำระมา	ไม่มีการลงบัญชี	-	-	Cash To Accounts Receivable	+	+
7) สาขาตัดหนี้เป็นสูญ	ไม่มีการลงบัญชี	-	-	Bad Debts To Accounts Receivable	+	+
8) สาขาจ่ายเงินเป็นค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ	ไม่มีการลงบัญชี	-	-	Expenses (ระบุประเภทรายจ่าย) To Cash or Bank	+	+
9) สาขาซื้อทรัพย์สินถาวรด้วยเงินของสาขาเอง	ไม่มีการลงบัญชี	-	-	Fixed Assets (ระบุประเภท) To Cash or Bank	+	+
10) สำนักงานใหญ่ซื้อทรัพย์สินถาวรส่งไปให้สาขา	Branch.. Current A/C To Cash or Bank (ถ้าจ่ายเช็คหรือ)	+	+	Fixed Assets (ระบุประเภท) To H.O. Current A/C	+	+
11) สาขาส่งเงินมาให้สำนักงานใหญ่	Cash To Remittances from Branch...	+	+	Remittances to H.O. To Cash or Bank	+	+

ตัวอย่าง 1 บริษัทสรรพสินค้าจำกัดในนครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกาได้เปิดสาขาขึ้นในนครลอนดอน ประเทศอังกฤษ ในปี 25..... ต่อไปนี้เป็นรายการที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสำนักงานใหญ่และสาขาโดยสรุปในงวดปี 25.....

1) สำนักงานใหญ่ได้ส่งครีฟท์ 1 ฉบับ จำนวน 2,000 ปอนด์ ไปให้สาขาที่นครลอนดอน สำนักงานใหญ่จ่ายเงินซื้ออัตรา 1 ปอนด์ เท่ากับ 2.78 เหรียญดอลลาร์ (รวมจ่ายซื้อครีฟท์ 5,560 เหรียญดอลลาร์)

2) สำนักงานใหญ่ได้ส่งครีฟท์อีก 1 ฉบับไปให้สาขาจำนวน 2,800 เหรียญดอลลาร์ เมื่อสาขาลอนดอนได้รับครีฟท์ ได้นำไปขึ้นเงินจากธนาคารที่ระบุไว้ในครีฟท์ ธนาคารคิดอัตราแลกเปลี่ยนในวันนี้ อัตรา 2.80 เหรียญดอลลาร์ เท่ากับ 1 ปอนด์ สาขาได้รับเงินมา 1,000 ปอนด์)

3) สำนักงานใหญ่ได้ส่งสินค้าต่าง ๆ ราคาทุนรวม 55,800 เหรียญดอลลาร์ ไปให้สาขาลอนดอน ในวันที่ส่งสินค้านี้อัตราแลกเปลี่ยนเงิน 2.79 เหรียญดอลลาร์ เท่ากับ 1 ปอนด์ (และสาขาเมื่อได้รับสินค้าได้นำลงบัญชี โดยใช้อัตรานี้เป็นเงิน 20,000 ปอนด์)

4) สาขาได้ซื้อสินค้าต่าง ๆ เป็นเงินเชื่อในประเทศอังกฤษรวมเป็นเงิน 6,000 ปอนด์

5) สาขาได้ขายสินค้าต่าง ๆ ไปเป็นเงินเชื่อรวม 32,000 ปอนด์

6) สาขาเก็บเงินจากลูกค้าขายสินค้าเป็นเงินเชื่อรวม 30,000 ปอนด์

7) สาขาได้ชำระหนี้ค่าซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อรวม 5,000 ปอนด์

8) สาขาได้จ่ายเงินสดเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินงานในงวดปีนี้รวม 4,000 ปอนด์

9) สาขาได้ส่งครีฟท์ 1 ฉบับ จำนวนเงิน 10,000 ปอนด์ไปให้สำนักงานใหญ่ สำนักงานใหญ่เมื่อได้รับครีฟท์ได้นำไปขึ้นเงินจากธนาคารที่ระบุตามครีฟท์ ธนาคารจ่ายให้ตามอัตราแลกเปลี่ยนในวันนี้คือ 1 ปอนด์ เท่ากับ 2.81 เหรียญดอลลาร์ (คงได้รับเงินมาจำนวน 28,100 เหรียญดอลลาร์)

10) สาขาได้ส่งครีฟท์อีกหนึ่งฉบับจำนวนเงิน 33,360 เหรียญดอลลาร์ สาขาจ่ายเงินซื้ออัตรา 2.78 เหรียญดอลลาร์ต่อ 1 ปอนด์ (รวมจ่ายเงินซื้อ 12,000 ปอนด์)

11) สินค้าคงเหลือที่สาขา ณ วันจบบัญชีสิ้นปี 31 ธันวาคม 25... ตีราคาเท่าต้นทุนรวม 4,000 ปอนด์

ให้ทำ (ก) บันทึกรายการต่าง ๆ ตามข้างบน ลงในสมุดรายวันเจอร์นัลทั้งในด้านสำนักงานใหญ่และสาขาลอนดอน

(ข) แสดงงบทดลอง, บัญชีทำการค้า, กำไรและขาดทุน (หรืองบ) และงบดุล ของสาขาลอนดอนเป็นเงินปอนด์ เพื่อส่งไปสำนักงานใหญ่ที่นครนิวยอร์กสหรัฐอเมริกา

วิธีทำ (ก) บันทึกรายการลงในสมุดรายวันเจอร์นัลของสำนักงานใหญ่และสาขา สำหรับงวดปี 25...
จะเป็นดังนี้.-

เจอร์นัลหรือสมุดรายวันทั่วไป

ในสมุดบัญชีของสำนักงานใหญ่นิวยอร์ก, สหรัฐอเมริกา (เหรียญดอลลาร์)				ในสมุดบัญชีของสาขาลอนดอน, อังกฤษ (ปอนด์)		
รายการที่	ประเภทบัญชี	ด.น.	จ.น.	ประเภทบัญชี	ด.น.	จ.น.
1)	บ/ช เงินส่งไปสาขา จาก บ/ช เงินสด (ส่งเงินไปให้สาขาลอนดอน อัตราแลกเปลี่ยน 1 ปอนด์ = 2.78 เหรียญดอลลาร์)	5,560	5,560	บ/ช เงินสด จาก บ/ช เงินส่งมา (หรือรับ) จากสำนักงานใหญ่	2,000	2,000
2)	บ/ช เงินส่งไปสาขา จาก บ/ช เงินสด (ส่งเงินไปให้สาขาลอนดอน เป็นดราฟท์ 2,800 เหรียญ ดอลลาร์)	2,800	2,800	บ/ช เงินสด จาก บ/ช เงินส่งมาจาก สำนักงานใหญ่ (รับเงินจากสำนักงานใหญ่เป็น ดราฟท์ 2,800 เหรียญดอลลาร์ ขึ้นเงินได้อัตรา 2.80 เหรียญ ต่อ 1 ปอนด์)	1,000	1,000
3)	บ/ช เงินสด จาก บ/ช สินค้าส่งไปสาขา (ส่งสินค้าราคาต้นทุนไปให้ สาขาลอนดอนรวม 55,800 เหรียญดอลลาร์)	55,800	55,800	บ/ช สินค้ารับจากสำนักงานใหญ่ จาก บ/ช เงินสดสำนักงานใหญ่ (ได้รับสินค้าจากสำนักงานใหญ่ ราคาแจ้งมา 55,800 เหรียญดอลลาร์อัตราแลกเปลี่ยน วันส่งมา 2.79 เหรียญ- ดอลลาร์ = 1 ปอนด์)	20,000	20,000

เจอร์นัล (ต่อ)

ในสมุดบัญชีของสำนักงานใหญ่นิวยอร์ก, สหรัฐอเมริกา (เหรียญดอลลาร์)				ในสมุดบัญชีของสาขาลอนดอน, อังกฤษ (ปอนด์)		
รายการที่	ประเภทบัญชี	ถ.น.	จ.น.	ประเภทบัญชี	ถ.น.	จ.น.
4)	ไม่มีการลงบัญชี	28,100	28,100	บ/ช ซ้อ จาก บ/ช เจ้าหนี้ (ซื้อสินค้าต่าง ๆ เป็นเงินเชื่อ รวม 6,000 ปอนด์)	6,000	6,000
5)	ไม่มีการลงบัญชี			บ/ช ลูกหนี้ จาก บ/ช ขาย (ขายสินค้าต่าง ๆ เป็นเงินเชื่อ รวม 32,000 ปอนด์)	32,000	32,000
6)	ไม่มีการลงบัญชี			บ/ช เงินสด จาก บ/ช ลูกหนี้ (ได้รับเงินจากลูกหนี้ ชำระค่าขายสินค้า)	30,000	30,000
7)	ไม่มีการลงบัญชี			บ/ช เจ้าหนี้ จาก บ/ช เงินสด (ชำระหนี้ค่าซื้อสินค้าให้เจ้าหนี้)	5,000	5,000
8)	ไม่มีการลงบัญชี			บ/ช ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จาก บ/ช เงินสด (จ่ายเงินเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ระบุประเภทค่าใช้จ่าย)	4,000	4,000
9)	บ/ช เงินสด จาก บ/ช เงินรับจากสาขา (รับเงินจากสาขาลอนดอน, 10,000 ปอนด์ขึ้นเงินได้อัตรา แลกเปลี่ยนวันนี้ 1 ปอนด์ = 2.81 เหรียญดอลลาร์)			บ/ช เงินส่งไปสำนักงานใหญ่ จาก บ/ช เงินสด (ซื้อตราฟรังก์ส่งไปให้สำนักงาน ใหญ่ 10,000 ปอนด์)	10,000	10,000

เจอร์นัล (ต่อ)

ในสมุดบัญชีของสำนักงานใหญ่นิวยอร์ก, สหรัฐอเมริกา (เหรียญดอลลาร์)				ในสมุดบัญชีของสาขาลอนดอน, อังกฤษ (ปอนด์)		
รายการที่	ประเภทบัญชี	ล.น.	จ.น.	ประเภทบัญชี	ล.น.	จ.น.
10)	บ/ช เงินสด จาก บ/ช เงินรับจากสาขา (รับตราฟรังก์จากสาขาลอนดอน 33,360 เหรียญดอลลาร์)	33,360	33,360	บ/ช เงินส่งไปสำนักงานใหญ่ จาก บ/ช เงินสด (ซื้อตราฟรังก์ส่งไปสำนักงาน ใหญ่ 33,360 เหรียญดอลลาร์)	12,000	12,000

จากเจอร์นัล ตามข้างบน เมื่อยกไปลงบัญชีแยกประเภทตามหลักบัญชีคู่ และเก็บยอดมาทำงบทดลอง
ในสมุดบัญชีเฉพาะของสาขาลอนดอน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25.... จะเป็นดังนี้

ข) - (1)

สาขาลอนดอน

งดทดลอง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25....

ประเภทบัญชี	เงินปอนด์	
	ล.น.	จ.น.
เงินสด	2,000	
ลูกหนี้	2,000	
เงินส่งไปสำนักงานใหญ่	22,000	
เจ้าหนี้		1,000
เงินส่งมา (หรือรับ) จากสำนักงานใหญ่		3,000
เดินสะพัดสำนักงานใหญ่		20,000
ขาย		32,000
สินค้ารับจากสำนักงานใหญ่	20,000	
ซื้อ	6,000	
ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ (ระบุประเภท)	4,000	
ปอนด์.	56,000	56,000

สินค้าคงเหลือ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25... ตีราคาเท่าต้นทุนรวม ปอนด์ 4,000

ข) - (2)

สาขาลอนดอน
บัญชีทำการค้า, กำไรและขาดทุน
สำหรับงวด 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25...

ด.น.			จ.น.
ซื้อ	6,000	ขาย	32,000
สินค้ารับจากสำนักงานใหญ่	20,000	สินค้าคงเหลือ 31 ธ.ค.	4,000
กำไรขั้นต้นยกไป	10,000		
	36,000		36,000
ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ (ระบุประเภท)	4,000	กำไรขั้นต้นยกมา	10,000
กำไรสุทธิยกไป บ/ข เงินสะสม			
สำนักงานใหญ่	6,000		
ปอนด์	10,000	ปอนด์	10,000

หรือจะทำเป็นรูปรายงาน (Report Form) ก็ได้ดังนี้.-

สาขาลอนดอน
งบกำไรและขาดทุน
สำหรับงวด 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25....

	จำนวนเงิน	รวมเงิน
ขาย		32,000
หัก ต้นทุนสินค้าที่ขาย :-		
สินค้ารับจากสำนักงานใหญ่	20,000	
ซื้อ	6,000	
รวมสินค้ามีไว้เพื่อขาย	26,000	
หัก สินค้าคงเหลือ 31 ธันวาคม	4,000	22,000
กำไรขั้นต้น		10,000
หัก ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ (ระบุประเภท)		4,000
กำไรสุทธิยกไป บ/ข เงินสะสมสำนักงานใหญ่		6,000
ปอนด์		

ข) - (3)

งบดุลสาขาลอนดอน
เพียง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25....

หนี้สิน		สินทรัพย์	
เจ้าหนี้	1,000	เงินสด	2,000
เดินสะพัดสำนักงานใหญ่	7,000	ลูกหนี้	2,000
		สินค้าคงเหลือ	4,000
ปอนด์	8,000	ปอนด์	8,000

ต่อไปนี้เป็นบัญชีบางบัญชี ในสมุดบัญชีของสาขาลอนดอน ซึ่งปิดมาเข้าบัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่

บัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่				จ.น.			
ด.น.							
25.. (ปีที่ 1)				25.. (ปีที่ 1)			
ธค.31	โอนมาจากบ/ชเงินสด ส่งไปสำนักงานใหญ่	12	22,000	มกร.1-ธค.31	บ/ชสินค้ารับจาก สำนักงานใหญ่	3	20,000
ธค.31	ยอดเงินคงเหลือ ย/ป		7,000	ธค.31	โอนมาจากบ/ชเงินสด รับจากสำนักงานใหญ่	11	3,000
				ธค.31	กำไรสุทธิปีนี้	13	6,000
	ปอนด์		29,000		ปอนด์		29,000
				ปีที่ 2			
				มกร. 1	ยอดเงินคงเหลือ ย/ม		7,000

บ/ชเงินสดส่งมา (หรือรับ) จากสำนักงานใหญ่
(Remittances from Home Office A/c)

ด.น.							จ.น.
ปีที่ 1				ปีที่ 1			
ธค.31	โอนไปบ/ชเดินสะพัด สำนักงานใหญ่	11	3,000	มกร.1-ธค.31	บ/ชเงินสด (รับมา)	1	2,000
				มกร.1-ธค.31	บ/ชเงินสด (รับมา)	2	1,000
			3,000				3,000

บ/ข เงินสดส่งไปสำนักงานใหญ่
(Remittances to Home Office A/c)

ล.น.

จ.น.

ปีที่ 1				ปีที่ 1			
มกร.31	บ/ขเงินสด (ส่งไป)	9	10,000	ธค.31	โอนไปบ/ขเดินสะพัด		
มกร.31	บ/ขเงินสด (ส่งไป)	10	12,000		สำนักงานใหญ่	12	22,000
			22,000				22,000

เมื่อจบบัญชีสิ้นปี สาขาลอนดอนจะปิดบัญชีเพื่อหาผลกำไรและขาดทุนสุทธิ และปิดบัญชีเงินรับจากสำนักงานใหญ่ และเงินส่งไปสำนักงานใหญ่ ไปเข้า บ/ข เดินสะพัดสำนักงานใหญ่ โดยผ่านเจอร์นัล ดังนี้-

เจอร์นัล หรือสมุดรายวันทั่วไป

วันที่	ประเภทบัญชี	หน้า บ/ข	ล.น.	จ.น.
ปีที่ 1	รายการปิดบัญชี			
ธค.31	บ/ข ทำการค้า จาก บ/ข สินค้ารับจากสำนักงานใหญ่ จาก บ/ข ชื้อ (ปิดไปเข้าบัญชีทำการค้า ณ วันจบบัญชี)		26,000	20,000 6,000
ธค.31	บ/ข สินค้าคงเหลือ บ/ข ขาย จาก บ/ข ทำการค้า (ปิดบัญชีขาย และบันทึกสินค้าคงเหลือ 31 ธค. 25.. (ปีที่ 1))		4,000 32,000	36,000
ธค.31	บ/ข ทำการค้า จาก บ/ข กำไรและขาดทุน (ปิดบัญชีทำการค้าโอนกำไรขั้นต้นไปเข้าบัญชีกำไร และขาดทุน จำนวน 10,000 ปอนด์)		10,000	10,000
ธค.31	บ/ข กำไรและขาดทุน จาก บ/ข ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ (ระบุประเภท) (ปิดบัญชีรายจ่ายต่าง ๆ โอนไปเข้าบัญชีกำไรและขาดทุน ณ วันจบบัญชี)		4,000	4,000

เจอร์นัล (ต่อ)

วันที่	ประเภทบัญชี	หน้า บ/ข	ล.น.	จ.น.
25... ธค.31	บ/ข กำไรและขาดทุน จาก บ/ข เงินสะพัดสำนักงานใหญ่ (ปิดบัญชีกำไรและขาดทุนโอนกำไรสุทธิไปเข้า บ/ข เงินสะพัด สำนักงานใหญ่ 6,000 ปอนด์)	13 13	6,000	6,000
ธค.31	บ/ข เงินสดรับจากสำนักงานใหญ่ จาก บ/ข เงินสะพัดสำนักงานใหญ่ (ปิดบัญชีเงินสดรับจากสำนักงานใหญ่โอนไปเข้าบัญชี เงินสะพัดสำนักงานใหญ่เมื่อจบบัญชีสิ้นปี)	11 11	3,000	3,000
ธค.31	บ/ข เงินสะพัดสำนักงานใหญ่ จาก บ/ข เงินสดส่งไปสำนักงานใหญ่ (ปิดบัญชีเงินสดส่งไปสำนักงานใหญ่โอนไปเข้าบัญชี เงินสะพัดสำนักงานใหญ่เมื่อจบบัญชีสิ้นปี)	12 12	22,000	22,000

ข้อสังเกต

(1) การบันทึกรายการลงในสมุดบัญชีทั้งในด้านสำนักงานใหญ่และสาขาส่งประเทศคงเหมือนกันกับสาขาภายในประเทศที่สำนักงานใหญ่ได้ราคาสินค้าส่งไปสาขาเท่ากับราคาค้นทุนทุกประการ ยกเว้นแต่เงินสดที่สำนักงานใหญ่ส่งไปให้สาขา หรือเงินสดที่สาขาส่งมาให้สำนักงานใหญ่จะนำไปบันทึกไว้ในบัญชีเงินสดส่งไปหรือส่งมา คือ “Remittances from or to Home Office” เสียก่อน เพื่อต้องการให้เห็นชัดว่า เงินสดรับมาจากสำนักงานใหญ่รวมทั้งสิ้นตลอดปีเป็นเงินเท่าใด และเงินส่งไปให้สำนักงานใหญ่รวมทั้งปีเป็นเงินเท่าใด เมื่อจบบัญชีสิ้นปี จึงปิดโอนไปเข้าบัญชีเงินสะพัดสำนักงานใหญ่ เพื่อหายอดคงเหลือว่าสำนักงานใหญ่เป็นเจ้าของหรือลูกหนี้รายการใดบ้าง และยอดเงินคงเหลือนำไปแสดงในงบดุลต่อไป ดังตัวอย่างในบัญชีเงินสะพัดสำนักงานใหญ่ของสาขาลอนดอน ส่วนจำนวนเงินก็เป็นเงินปอนด์ เพราะสาขาดังอยู่ในประเทศอังกฤษ

(2) ในด้านสำนักงานใหญ่ เมื่อส่งเงินสดไปให้สาขาหรือรับเงินจากสาขา ก็เปิดบัญชี “Remittances to or from Branch” แยกกัน เพื่อให้เห็นชัดว่าส่งเงินไปรวมทั้งปี เท่าใด และได้รับเงินจากสาขารวมทั้งสิ้นเท่าใด แล้วจึงปิดสองบัญชีนี้โอนไปเข้าบัญชีเงินสะพัดสาขา (Branch Current Account) เมื่อจบบัญชีสิ้นปี เพื่อหายอดคงเหลือว่าสาขานั้น ๆ เป็นลูกหนี้หรือเจ้าหนี้สำนักงานใหญ่ต่อไป แต่จำนวนเงินในด้านสำนักงานใหญ่จะเป็นเงินตราของประเทศสำนักงานใหญ่ เช่น ตามตัวอย่างข้างบนก็เป็นเงินเหรียญดอลลาร์ เพราะสำนักงานใหญ่อยู่ในสหรัฐอเมริกา

(3) เมื่อสาขาส่งประเทศงบบัญชีสิ้นปีเรียบร้อยแล้ว ก็จะจัดส่งสำเนางบทดลองรายการปรับปรุงต่าง ๆ รายการปิดบัญชี บัญชีทำการกำไรและขาดทุน (หรืองบกำไรและขาดทุน) พร้อมด้วยงบดุลรายละเอียด

สินค้าคงเหลือ ลูกหนี้ เจ้าหนี้และรายการอื่น ๆ ตามที่สำนักงานใหญ่ต้องการส่งไปให้สำนักงานใหญ่ เมื่อสำนักงานใหญ่ได้รับก็จะนำงบทดลองของสาขามาทำการเปลี่ยนจากเงินตราของประเทศที่สาขาตั้งอยู่เป็นเงินตราของประเทศที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ตามหลักเกณฑ์การเปลี่ยนซึ่งจะกล่าวต่อไป แล้วจึงจะหาผลกำไรหรือขาดทุนและทางบุคคลของสาขาเป็นเงินตราของประเทศที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ เพื่อจะได้นำมารวมกับกิจการของสำนักงานใหญ่ต่อไป ทำนองเดียวกันกับการดำเนินงานของสาขาภายในประเทศทุกประการ

การแปลงเงินตราตามงบทดลองของสาขาต่างประเทศ ให้เป็นเงินตราของประเทศที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ (Conversion of Foreign Branch Trial Balance)

เมื่อสำนักงานใหญ่ได้รับงบทดลอง และยอดสินค้าคงเหลือของสาขามาก็จะนำมาแปลงเป็นเงินตราของประเทศที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ เพื่อที่จะคำนวณหาผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิของสาขาต่างประเทศนั้น ๆ เป็นเงินตราของประเทศที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ในการแปลงจำเป็นที่จะต้องใช้อัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตราแตกต่างกันไปตามลักษณะของรายการค้าดังกล่าวต่อไปนี้.-

ทรัพย์สินหมุนเวียน (Current Assets) รวมทั้งสินค้าคงเหลือปลายงวด ใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันงบบัญชี (Current Rate) การใช้อัตราเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า ทรัพย์สินหมุนเวียนเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อขายหรือหมุนเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ภายในระยะเวลานั้น และการใช้อัตรา ณ วันงบบัญชีก็จะแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินหมุนเวียนประเภทนั้น ๆ ของสาขามีราคาหรือค่า ณ วันงบบัญชีเป็นจำนวนมากน้อยเท่าใดถ้าหากสาขาจะเปลี่ยนเป็นเงินสดส่งมาให้สำนักงานใหญ่ภายในระยะเวลาเร็ว

หนี้สินหมุนเวียน (Current Liabilities) ใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันงบบัญชี เช่นเดียวกับทรัพย์สินหมุนเวียน ทั้งนี้เพราะหนี้สินหมุนเวียนเป็นหนี้สินที่สาขาจะต้องชำระภายในเวลาสั้นหรือเร็ว การใช้อัตรานี้จะแสดงให้เห็นทราบว่าการหนี้สินผูกพันต้องชำระเร็ว ณ วันงบบัญชีมีอะไรบ้างเป็นจำนวนมากน้อยเท่าใดซึ่งถือเป็น Current debts

ทรัพย์สินถาวร (Fixed Assets) เนื่องจากทรัพย์สินถาวรขององค์การธุรกิจต่าง ๆ มีไว้เพื่อใช้สอยไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะหมุนขายเปลี่ยนเป็นเงินสดเช่นทรัพย์สินหมุนเวียน และทรัพย์สินถาวรมานาน ๆ จะซื้อสักครั้งและมีไม่มากประเภท จึงใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่ซื้อหรือได้มาซึ่งทรัพย์สินถาวรนั้น ๆ แต่ถ้าสาขา มีการซื้อทรัพย์สินถาวรหรือเปลี่ยนทรัพย์สินถาวรบ่อย ๆ แล้ว อาจมีอัตราที่ต้องใช้แปลงทรัพย์สินถาวรอยู่หลายอัตราวิธีที่ควรปฏิบัติในกรณีเช่นนี้ คือ บันทึกบัญชีทรัพย์สินประเภทนั้น ๆ โดยมีช่องจำนวนเงินทั้งที่เป็นเงินตราของประเทศสาขาและของประเทศที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ เพื่อจะได้ทราบทันทีเมื่อต้องการแปลงไม่ต้องเสียเวลามาคำนวณในภายหลัง

สินค้าคงเหลือเมื่อต้นงวด (Beginning Inventory) ใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันงบบัญชีงวดปีก่อน หรือ ณ วันที่สินค้าคงเหลือในปลายงวดก่อน เพราะสินค้าคงเหลืองวดปิกลาก็ยกมาเป็นสินค้าคงเหลือต้นปีใหม่ซึ่งจำนวนเงินควรจะต้องเท่ากันเสมอ

บัญชีรายได้รายจ่ายประเภทต่าง ๆ (Nominal Accounts) เนื่องจากรายได้รายจ่ายต่าง ๆ เกิดขึ้นเป็นประจำวันในการดำเนินกิจการค้า จะใช้อัตราแลกเปลี่ยนในวันใดวันหนึ่งย่อมไม่ถูกต้องจำเป็นจะต้องใช้อัตรา

ถัวเฉลี่ย (Average rate) ตลอดจนการบัญชีนั้น ๆ สำหรับอัตราถัวเฉลี่ยอาจจะคำนวณได้หลายวิธี เช่น ถัวเฉลี่ยอัตราแลกเปลี่ยนของทุก ๆ วันตลอดปีหรืองวดบัญชี หรือถัวเฉลี่ยอัตราแลกเปลี่ยนสำหรับแต่ละสัปดาห์ หรือถัวเฉลี่ยอัตราแลกเปลี่ยนสำหรับแต่ละเดือน หรือวิธี Weighted Average ซึ่งให้ความสำคัญแก่เดือนที่มีการค้าขายมากกว่าเดือนที่มีการค้าขายน้อย หรือใช้อัตราแลกเปลี่ยนที่ได้จากการหารยอดในบัญชีเงินรับจากสาขา (เป็นเงินในประเทศของสำนักงานใหญ่) ด้วยยอดในบัญชีเงินส่งไปสำนักงานใหญ่ (เป็นเงินในประเทศของสาขา)

ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินถาวร (Depreciation of Fixed Assets) เมื่อเปลี่ยนราคาทรัพย์สินถาวรเป็นเงินตราของประเทศสำนักงานใหญ่แล้ว จะคิดค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินถาวรประเภทนั้น ๆ เป็นที่เปอร์เซ็นต์ก็คำนวณค่าเสื่อมราคาตามเปอร์เซ็นต์ที่คิดจากจำนวนราคาทรัพย์สินถาวรประเภทนั้น ๆ หลังจากที่ได้เปลี่ยนเป็นเงินตราของประเทศสำนักงานใหญ่แล้ว

รายจ่ายค้างจ่าย, รายได้ค้างรับและรายจ่ายที่ได้จ่ายล่วงหน้า (Accrued expenses and income, and prepaid expenses) รายการเหล่านี้มองได้เป็น 2 แ่ง แ่งหนึ่งเป็นรายการเกี่ยวกับรายได้รายจ่าย (nominal items) ซึ่งนำไปแสดงในบัญชีกำไรและขาดทุน ส่วนอีกแ่งหนึ่งเป็นรายการที่นำไปแสดงในงบดุล ถือเป็นเงินค้างรับหรือค้างจ่ายหรือเป็นรายจ่ายที่ได้จ่ายล่วงหน้าไป

ถ้ามองในด้านเป็นรายได้รายจ่าย เมื่อเปลี่ยนเป็นเงินตราของประเทศสำนักงานใหญ่ก็ต้องใช้อัตราถัวเฉลี่ย (Average rate) ส่วนที่ถือเป็นค้างรับค้างจ่ายหรือจ่ายล่วงหน้าซึ่งนำไปแสดงในงบดุลเป็นทรัพย์สินหรือหนี้สินหมุนเวียน ก็ต้องใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันงบบัญชี (Current rate) อย่างไรก็ตามการคิดรายการดังกล่าวนี้ มักจะมีจำนวนไม่มากนัก จึงเห็นกันว่าไม่มีผลกระทบกระเทือนที่สำคัญในทางบัญชี ในทางปฏิบัติรายการดังกล่าวนี้ จึงใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันงบบัญชี หรือถ้าหากเกรงจะมีปัญหากระทบกระเทือน วิธีที่ดีก็คือ ปรับปรุงรายการเกี่ยวกับค้างรับ ค้างจ่าย หรือจ่ายล่วงหน้าและอื่น ๆ ซึ่งอยู่นอกงบทดลอง นำไปข้างงบทดลองให้หมดคือทำงบทดลองปรับปรุง (Adjusted Trial Balance) ของสาขาเป็นเงินตราของประเทศที่สาขาดังอยู่ให้เรียบร้อยเสียก่อน แล้วจึงนำงบทดลองที่ได้ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วมาเปลี่ยนเป็นเงินตราของประเทศสำนักงานใหญ่ต่อไป โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้

เงินสำรองประเภทต่าง ๆ (Reserves) อัตราแลกเปลี่ยนที่จะนำมาใช้ก็แล้วแต่ประเภทของเงินสำรอง ถ้าเป็นสำรองเกี่ยวกับหนี้สินหมุนเวียน ก็ใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันงบบัญชี แต่ถ้าเป็น Valuation Reserve ที่ตั้งขึ้นเกี่ยวกับทรัพย์สินหมุนเวียน เช่นสำรองเผื่อหนี้สูญ ก็ควรใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันงบบัญชี ทั้งนี้เพราะการแปลงจำนวนเงินของลูกหนี้ได้ใช้อัตรา ณ วันงบบัญชี ส่วนค่าเสื่อมราคาสะสมทรัพย์สินถาวรประเภทต่าง ๆ ก็ควรใช้อัตราเดียวกันกับที่แปลงจำนวนเงินของทรัพย์สินถาวรมานั้น ๆ ในกรณีที่มีการซื้อทรัพย์สินถาวรมาหลายครั้ง และอัตราแลกเปลี่ยนเงินในวันที่ซื้อ หรือได้ทรัพย์สินถาวรมาแต่ละครั้งแตกต่างกัน ก็ควรแปลงเงินค่าเสื่อมราคาสะสมแยกตามอัตราวันที่ได้ทรัพย์สินถาวรมาแต่ละครั้งด้วยเพื่อให้สัมพันธ์กัน แต่วิธีดังกล่าวนี้อาจจะไม่สะดวก ถ้าสาขาได้คำนวณเงินค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินถาวรประเภทนั้น ๆ และแสดงไว้ในงบทดลองที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ก็ให้คำนวณว่าสาขาได้สำรองไว้เป็นที่เปอร์เซ็นต์ของค่าทรัพย์สินถาวรมานั้น ๆ เช่น สมมุติสาขาคิดค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรไว้ตามงบทดลองคิดเป็นเปอร์เซ็นต์เท่ากับ 15% ก็ให้แปลงจำนวนเงินค่าเครื่องจักรในงบทดลองเป็นเงินตราของประเทศสำนักงานใหญ่เสียก่อน แล้วจึงนำจำนวนนี้มาคิดเป็นเงินค่าเสื่อมราคาสะสมเครื่องจักรไว้ 15% จำนวนที่คิดได้เท่าใดถือว่าเป็นจำนวนที่แปลงจากบัญชีเงินค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรที่สาขาแจ้งมา

หนี้สินระยะยาว (Long-term liabilities) ใช้อัตรา ณ วันที่ก่อให้เกิดหนี้สินนั้นขึ้น ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการออกพันธบัตรเงินกู้ ถ้ามีเงินสูงหรือต่ำกว่ามูลค่า (Premium or Discount on Bonds Payable) และค่าใช้จ่ายในการออกพันธบัตรเงินกู้จำหน่าย ก็ให้แปลงโดยใช้อัตราในวันเดียวกันกับที่ออกพันธบัตรเงินกู้จำหน่าย เพราะถือว่าได้ก่อหนี้สินผูกพันขึ้นในวันนั้น ๆ

ต้นทุนสินค้าที่ขาย (cost of Goods Sold) การคำนวณหาต้นทุนสินค้าที่ขายในด้านสาขา จะมีรายการสินค้าคงเหลือยกมาต้นงวด, สินค้าที่สาขาซื้อเอง, และสินค้าคงเหลือปลายงวด ซึ่งรายการเหล่านี้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนเงินแตกต่างกันดังนี้.-

(ก) **สินค้าคงเหลือยกมาต้นงวด** คือสินค้าคงเหลือปลายงวดที่บัญชีครั้งสุดท้าย ให้ใช้อัตรา ณ วันงบบัญชีครั้งสุดท้ายที่ผ่านมา เพราะสินค้าคงเหลือปลายงวดที่ผ่านมาจะมาเป็นสินค้าคงเหลือยกมาต้นงวดปีใหม่

(ข) **สินค้าจากสำนักงานใหญ่** ให้แปลงโดยใช้จำนวนเงินที่ปรากฏในสมุดบัญชีของสำนักงานใหญ่ที่ส่งสินค้าไปให้สาขาแห่งนั้น ๆ (ต้องปรากฏว่าสินค้าที่สำนักงานใหญ่ส่งไปสาขาได้รับและนำลงบัญชีไว้แล้ว โดยเรียบร้อย ไม่มีสินค้าที่สำนักงานใหญ่ส่งไปแต่สาขายังไม่ได้รับ ณ วันงบบัญชีรวมอยู่)

(ค) **ซื้อ** สินค้าที่สาขาซื้อจากบุคคลภายนอก ให้แปลงโดยใช้อัตราตัวเฉลี่ย เพราะถือว่าซื้อเป็นรายจ่ายประเภทหนึ่ง

(ง) **สินค้าคงเหลือปลายงวด** ถือเป็นทรัพย์สินหมุนเวียนควรใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันงบบัญชี แต่ถ้าปรากฏว่าสินค้าคงเหลือเป็นสินค้าที่รับมาจากสำนักงานใหญ่ อาจแปลงโดยใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่ได้รับสินค้านั้น ๆ ไว้ก็ได้ แต่อย่างไรก็ดีถ้าปรากฏว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงิน ณ วันงบบัญชีต่ำกว่า ณ วันที่ได้รับสินค้าจากสำนักงานใหญ่ ก็ควรใช้อัตรา ณ วันงบบัญชี ทั้งนี้เพราะหลักการตีราคาสินค้าคงเหลือปลายงวดตามวิธี Conservative ใช้ราคาทุนหรือราคาตลาด แล้วแต่ว่าราคาไหนจะต่ำกว่ากัน คือใช้ราคาต่ำเป็นหลัก ทั้งนี้เพราะไม่ต้องการให้บวกกำไรล่วงหน้าเข้าไปในสินค้าคงเหลือที่ยังไม่ได้ขาย ถ้าราคาตลาดต่ำกว่าราคาทุนที่ซื้อมาก็ใช้ราคาตลาดโดยมองในแง่ที่ว่าสินค้าคงเหลือมีราคาซื้อขายกันในวันงบบัญชีต่ำกว่าต้นทุน ซึ่งรวมผลขาดทุนเข้าด้วยเนื่องจากราคาตกต่ำลง

บัญชีที่ตรงกันข้าม (Reciprocal Accounts) ซึ่งหมายถึงบัญชีที่เปิดขึ้นในสมุดบัญชีของสาขา และในสมุดบัญชีของสำนักงานใหญ่ แต่อยู่คนละด้านคือตรงกันข้ามแต่เป็นรายการประเภทเดียวกัน โดยถือว่าฝ่ายหนึ่งเป็นลูกหนี้ ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งเป็นเจ้าหนี้หรือกลับกัน แต่สาขาจะบันทึกเป็นเงินตราของประเทศที่สาขาดังอยู่ ส่วนสำนักงานใหญ่รายการเดียวกันนี้จะบันทึกเป็นเงินตราของประเทศสำนักงานใหญ่

การแปลง เงินจากงบทดลองของสาขาเป็นเงินตราของประเทศสำนักงานใหญ่ ไม่ต้องใช้อัตราใด ๆ เพียงแต่ใช้จำนวนเงินที่ทางสำนักงานใหญ่ลงบัญชีไว้สำหรับรายการเดียวกันนี้ บัญชีที่ตรงกันข้าม จะมีดังนี้

บัญชีในสมุดของสาขา (บันทึกเป็นเงินตราของ ประเทศที่สาขาดังอยู่)	ตรงข้ามกับ	บัญชีในสมุดของสำนักงานใหญ่ (บันทึกเป็นเงินตราของประเทศที่ สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่)
บัญชีเงินรับจากสำนักงานใหญ่ (จ.น.)	„	บัญชีเงินส่งไปสาขา (ด.น.)
„ เงินส่งไปสำนักงานใหญ่ (ด.น.)	„	„ เงินรับจากสาขา (จ.น.)
„ สินค้ารับจากสำนักงานใหญ่ (ด.น.)	„	„ สินค้าส่งไปสาขา (จ.น.)
„ สินค้าส่งไป (หรือคืน) สำนักงานใหญ่ (จ.น.)	„	„ สินค้ารับจากสาขา (ด.น.)
„ เงินสะพัดสำนักงานใหญ่ (จ.น.)	„	„ เงินสะพัดสาขา... (ด.น.)

ต่อไปนี้เป็น การแปลงเงินปอนด์จากงบทดลองของสาขาลอนดอนที่ส่งมาเป็นเงินเหรียญดอลลาร์ การแปลงเพื่อให้เห็นได้ชัดและรวดเร็ว ควรใช้กระดาษทำการดังตัวอย่างในแบบฟอร์มต่อไปนี้.-

งบทดลอง สาขาลอนดอน (ดูหน้า 29 ประกอบ)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25....

ประเภทบัญชี (Accounts)	เงินปอนด์		Conversion Symbols อัตราแลกเปลี่ยน	เหรียญดอลลาร์	
	ล.น.	จ.น.		ล.น.	จ.น.
เงินสด	2,000		C	5,600	
ลูกหนี้	2,000		C	5,600	
เงินส่งไปสำนักงานใหญ่	22,000		R	61,460	
เจ้าหนี้		1,000	C		2,800
เงินรับจากสำนักงานใหญ่		3,000	R		8,360
เดินสะพัดสำนักงานใหญ่		20,000	R		55,800
ขาย		32,000	A		89,280
สินค้ารับจากสำนักงานใหญ่	20,000		R	55,880	
ซื้อ	6,000		A	16,740	
ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ (ระบุประเภท)	4,000		A	11,160	
£	56,000	56,000		156,360	156,240
กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนเงิน	(ผลต่าง)				120
			£	156,360	156,360
สินค้าคงเหลือ 31 ธ.ค. 25...	£ 4,000		C £	11,200	

หมายเหตุ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราข้างบนในช่อง Conversion Symbols ได้ใช้ตัวอักษรเป็นเครื่องหมายย่อ ดังนี้.-

C = Current rate (อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันงบประมาณ) สมมติว่า 1 ปอนด์ = 2.80 เหรียญดอลลาร์

A = Average rate (อัตราเฉลี่ย) ตลอดปีงบประมาณ สมมติว่าคำนวณได้ 1 ปอนด์ = 2.79 เหรียญดอลลาร์

R = Reciprocal Accounts จำนวนเงินเหรียญดอลลาร์ตามที่ปรากฏในสมุดบัญชีตรงกันข้ามของสำนักงานใหญ่ (ดูในเจอรัน)

เมื่อสำนักงานใหญ่ที่นิวยอร์กได้เปลี่ยนจำนวนเงินปอนด์ในงบทดลองของสาขาลอนดอน รวมทั้งสินค้าคงเหลือปลายงวดเป็นเงินเหรียญดอลลาร์แล้ว ก็จะนำมาคำนวณหาผลกำไรขาดทุนและทางดุลของสาขาลอนดอนเป็นเงินเหรียญดอลลาร์ต่อไปดังนี้.-

บัญชีทำการค้า, กำไรและขาดทุนของสาขาลอนดอน
สำหรับงวดปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25....

ด.น.

จ.น.

	เหรียญดอลลาร์		เหรียญดอลลาร์
สินค้านำเข้าจากสำนักงานใหญ่	55,800	ขาย	89,280
ซื้อ	16,740	สินค้าคงเหลือ 31 ธ.ค.	11,200
กำไรขั้นต้นยกไป	27,940		
	100,480		100,480
ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ (ระบุประเภท)	11,160	กำไรขั้นต้นยกมา	27,940
กำไรสุทธิปีนี้โอนไป บ/ชเดินสะพัด		กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนเงิน	120
สำนักงานใหญ่	16,900		
\$	28,060	\$	28,060

งบดุลสาขาลอนดอน (เป็นเงินเหรียญดอลลาร์)

เพียง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25.....

สินทรัพย์		หนี้สิน	
เงินสด	5,600	เจ้าหนี้	2,800
ลูกหนี้	5,600	เงินรับจากสำนักงานใหญ่	8,360
เงินส่งไปสำนักงานใหญ่	61,460	เดินสะพัดสำนักงานใหญ่:-	
สินค้าคงเหลือ	11,200	ยกมา 55,800	
		บวก กำไรปีนี้ 16,900	72,700
\$	83,860	\$	83,860

หมายเหตุ สำหรับบัญชีเงินรับจากสำนักงานใหญ่ และเงินส่งไปสำนักงานใหญ่ ก็จะปิดโอนไปเข้าบัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่ ณ วันงบบัญชีสิ้นปี เพื่อหายอดเงินคงเหลือในบัญชีนี้ต่อไป

ตามงบดุลของสาขาลอนดอนข้างบนยังไม่ได้ปิดบัญชีเงินส่งไปและเงินรับจากสำนักงานใหญ่มาเข้าบัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่ ถ้าปิดจะปรากฏบัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่ในสมุดบัญชีของสาขาลอนดอนเมื่อแปลงเป็นเงินดอลลาร์แล้วจะมีรายการดังนี้.

ล.น.

บัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่ - กรุงเทพมหานคร

จ.น.

25...				25...			
ธค.31	โอนมาจากบ/ชเงินส่ง			มกร.1-ธค.31	บ/ชสินค้านำเข้าจาก		
	ไปสำนักงานใหญ่	12	61,460		สำนักงานใหญ่	2	55,800
ธค.31	ยอดเงินคงเหลือยกไป		19,600	ธค.31	โอนมาจากบ/ช		
					เงินรับจากสำนัก		
					งานใหญ่	11	8,360
				ธค.31	กำไรสุทธิปีนี้	13	16,900
		\$	81,060			\$	81,060
				25..(ปีที่ 2)			
				มกร. 1	ยอดเงินคงเหลือ		
					ยกมา		19,600

ฉะนั้นงบดุลของสาขาลอนดอนเมื่อปิดบัญชีเงินรับจากและส่งไปสำนักงานใหญ่โอนไปเข้าบัญชีเดินสะพัดสำนักงานใหญ่แล้วจะมีรายการดังนี้

งบดุลสาขาลอนดอน (เป็นเงินเหรียญดอลลาร์)

เพียง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25...

สินทรัพย์		หนี้สิน	
เงินสด	5,600	เจ้าหนี้	2,800
ลูกหนี้	5,600	เดินสะพัดสำนักงานใหญ่	19,600
สินค้านำเข้า	11,200		
	\$ 22,400		\$ 22,400